

November 2017

Levensscenario's

In de loop der jaren heb ik enorm veel levensverhalen gehoord. Ik voel me innig dankbaar voor alle ontmoetingen die ik mocht hebben en voor alles wat ik gekregen heb aan openheid en vertrouwen. Dit jaar ben ik vooral bezig met mijn eigen levensverhaal. Daarbij stuitte ik op een thema dat een grote rol heeft gespeeld in mijn leven: het toeval.

Aan de buitenkant gezien heb ik altijd een vrij leven geleid. Ik was eigen baas en bepaalde zelf wat en wanneer ik iets deed. Toch ging het heel vaak niet zoals ik het gepland had. Als er dan bijvoorbeeld op het laatste moment een cursus niet door ging, was er meestal eerst verzet of bezorgdheid. Ik stond stil bij wat ik wilde maar niet kreeg. Totdat ik de ruimte vond om open te staan voor wat ik wél kreeg. Meestal bleek de werkelijkheid rijker, uitdagender en wijzer te zijn dan ik ooit zelf had kunnen bedenken. Het werd me steeds duidelijker dat ik deel ben van een groter geheel. Mijn levensweg is innig verbonden met die van anderen en het leek dat vele ontmoetingen vanuit een onbekende bron 'geregeld' waren. Ik moest leren om vertrouwen te hebben in die onbekende bron. Niet alleen dat: ik voelde me ook opgeroepen om bereidwillig, dienstbaar en gehoorzaam te zijn.

Toeval

Toeval is te definiëren als een gebeurtenis waarvoor geen oorzaak aan te wijzen is. Dat is een lastig gegeven voor ons mensen. Het toeval valt buiten de orde die we denken of wensen of verwachten en dat maakt het leven onvoorspelbaar en dus onzeker. Natuurlijk zijn er pogingen gedaan om het toeval uit te sluiten of weg te verklaren. Luther en Calvijn predikten de leer van de predestinatie: je lot is door God bepaald. In de wetenschap heerste lang (en nog wel) een mechanistisch wereldbeeld: volgens de strikte toepassing van de wet van oorzaak en gevolg moet alles verklaarbaar en dus ook voorspelbaar zijn. Ook de oosterse leer van reïncarnatie en karma levert een model om het toeval (het lot) te verklaren.

Ik ben altijd gefascineerd geweest door het toeval. Misschien omdat juist in het onvoorspelbare en het onverwachte de jus van het leven te vinden is. Als alles al vast ligt en voorspelbaar zou zijn, wordt het immers een saai boel! Bovendien leidt de ontkenning van het toeval bijna automatisch tot een ontkenning van de vrije wil en alles in mij verzet zich daartegen.

Hier en nu

Het toeval is te vinden in de unieke, eenmalige gebeurtenis. In het hier-en-nu dus. Als ik mijn gedachten, verwachtingen en wensen kan loslaten, kan ik openstaan voor wat er hier en nu is en onbevangen waarnemen. Openstaan voor het toeval is de basis voor elk avontuur: je verlaat je bekende terrein en je betreedt onbekend gebied. Dat blijkt heel vaak een vruchtbaar terrein te zijn waar iets te leren valt, waar iets nieuws te ontdekken is, waar je verfrissende inzichten op kunt doen. Dan is het toeval niet meer (alleen) een onvoorspelbare lastpost die je plannen en verwachtingen verstoort, maar een welkome gast die verrassende geschenken meeneemt.

De meeste orakels werken met toevalsmethoden. Je trekt een kaart, je gooit een dobbelsteen of je kijkt koffiedik: het komt allemaal op hetzelfde neer. De kern van het gebeuren is dat je elke controle op de uitkomst loslaat. Als je een orakel raadpleegt, geef je juist je vertrouwen aan het toeval. Je bent bereid om te kijken en te luisteren naar dat wat je toevalt. Dat is een houding die je niet alleen hoeft te reserveren voor de momenten dat je met orakels werkt. Het is een openstaan voor wat er hier en nu is, het loslaten van oordelen en verwachtingen, opletend zijn voor wat er spontaan op je pad komt.

Statistiek

In mijn studie sociologie kregen we een flinke portie statistiek. Als je het gedrag van mensen in een gemeenschap wilt bestuderen, ga je kijken naar wat de 'meesten' doen. Je meet dan kenmerken van groepen. De statistische methoden helpen je dan om uitspraken te doen over gemiddelden en tendensen. Vaak zijn de uitkomsten van dergelijke onderzoeken een bevestiging van wat iedereen al dacht. Nu is daar natuurlijk niks mis mee en het is goed dat het gebeurt, maar ik miste ook iets. Ik was eigenlijk meer geïnteresseerd in het unieke individu. De enkeling die niet meeloopt met de meute en zijn eigen pad loopt. Degene die afwijkt van de norm. De 'loser' die niet aan de verwachtingen van de gemeenschap kan voldoen. Beginnen sociale veranderingen niet altijd bij de enkelingen die iets doen wat nog niemand gedaan heeft?

Bijgeloof

Ongeveer in dezelfde tijd dat ik de statistiek te verteren kreeg, ontdekte ik ook de Tarot. Dat was een interessante clash van tegenstrijdige werelden! De eerste keer dat ik de Tarot raadpleegde, deed ik dat als grap: ik verwachtte niets en was uitermate sceptisch. De eerste kaart (de ridder van bokalen) trof me direct in mijn kern. Dat kon ik wel voelen, maar natuurlijk niet verklaren. Volgens de regels van de statistiek was het pure onzin om te geloven in zo'n 'zinnol toeval'.

De toen beschikbare boeken over Tarot waren nog heel erg gericht op voorspellingen en concrete duidingen. Als je de teksten letterlijk nam, lag alles vast. Door middel van de kaarten kon je je 'lot' aflezen. Ook hier voelde ik een sterk verzet tegen een deterministisch wereldbeeld dat de vrije wil ontkent.

Vooraf dankzij Jung kwam ik uit de knellende dilemma's en tegenstrijdigheden. De Tarot is een symbooltaal en het is riskant om symbolen al te letterlijk te willen nemen of ze te rangschikken in een alles verklarend systeem. Symbolen zijn de taal van het onbewuste, van de ziel. De ridder van bokalen sloot aan bij mijn diepste gevoelens. Hij vertelde me niet wat ik moest doen of wat mijn lot was. Ik voelde me niet gestuurd, maar bevestigd. Het was een authentieke ervaring van wat Jung 'synchroniciteit' noemde: uiterlijke gebeurtenissen die op een wonderlijke manier samenvallen met innerlijke toestanden.

Het hechten van al te letterlijke betekenissen aan symbolen, kun je betitelen als bijgeloof. De tarotwereld was en is er vol mee. Ook zo een misverstand is het denken dat de magie in de kaarten zelf zit. Vandaar allerlei rituelen en regels voor hoe je met de kaarten moet omgaan en hoe je het orakel moet raadplegen. Dan geef je veel te veel macht aan 78 stukjes karton met plaatjes! Je kunt net zo goed orakelen met een gewoon spel kaarten of wat dan ook. Dus het ontvangen van zinvolle boodschappen door middel van het toeval is niet enkel voorbehouden aan orakels! Alles kan een 'teken' zijn: het ligt er maar aan óf je het ziet, hoe je het ziet en hoe je het interpreteert.

Ik heb geleerd om in deze dingen niet naar verklaringen te zoeken. Het is een gebeuren dat zich onttrekt aan ons mentale bereik. Ook hier dreigt het bijgeloof, want je kunt waarde gaan hechten aan de gekste dingen en tekenen zien waar je ze wilt zien. De interpretatie van symbolen en tekens is je eigen actie en verantwoordelijkheid. De betekenis van iets is niet ergens buiten je te vinden, maar vraagt om je actieve inzet en betrokkenheid. De zingevoer, dat ben je zelf, en daarin ligt jouw vrije wil besloten.

Binnen en buiten

Een nieuw soort alertheid werd in die tijd in mij wakker. Het 'zinvolle' toeval kon naar mijn idee niet beperkt zijn tot de speciale wereld van de Tarot. Zo begon het me te dagen dat dat wat 'binnen' is ook 'buiten' is. Zoals je denkt, zo schep je je wereld. Wat je verlangt, dat trek je aan. Ook wat je vreest trek je aan trouwens. Het lot is niet simpelweg een anonieme kracht van 'buiten', maar een scheppende activiteit van 'binnenuit'. Bewustzijn gaat vooraf aan vorm. Gedachten gaan vooraf aan manifestatie.

In mijn werk met Tarot kwam de nadruk te leggen op de innerlijke beleving en veel minder op de duiding van concrete gebeurtenissen. Tarot is een prachtig middel om jezelf beter te leren kennen. Symboliek kan je boven jezelf uittillen. Je krijgt je verborgen drijfveren, angsten, mogelijkheden en talenten te zien. Je ontdekt dat je ego maar een klein deel is van wie je werkelijk bent. Je leert om jezelf als deel van een groter geheel te zien.

Luisteren naar jezelf

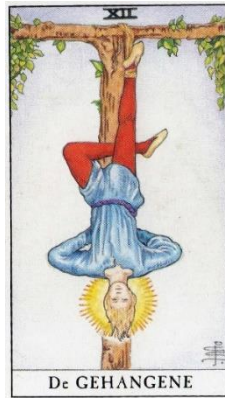
Een geweldig middel om met symbolen te werken is door middel van vrije associatie. Je volgt wat er spontaan bij je opkomt. Controlerende of sturende gedachten probeer je uit te schakelen. Een rationele beschouwer zou zeggen dat daar alleen maar onzin uit kan komen en ik zal niet ontkennen dat dat vaak het geval is, maar soms is het raak. Dan kom je ineens uit bij iets met 'lading'. Het kan een oude herinnering zijn, een gevoel, een inzicht, een herkenning van iets wat je altijd al wist maar niet echt beseftte. Als ik een tarotconsult geef, ben ik deel van dat proces. Ik luister naar de ander, maar ook naar mezelf. Als ik iets tegenkom met 'lading', deel ik dat. Zo kan er even een tijdloos zielencontact (zo ervaar ik het) ontstaan.

Als je eenmaal gewend bent om te luisteren naar je 'bewustzijnsstroom', zul je vanzelf ontdekken dat de diepste gevoelens, de helderste gedachten en de grootste geestdrift naar je toe komen als geschenken uit een onbekende bron. Je kunt het niet plannen of sturen. We zeggen dat we een gedachte of een gevoel 'krijgen' en zo is het ook.

Ook hier sloop het bijgeloof in de tarotpraktijk. De mythe was (en is) dat tarotleggers zouden werken met mediamieke begaafdheden. Nu wil ik dat niet ontkennen, maar de valkuil is dat je gaat geloven dat wat je 'invalt' de enige en de volle waarheid is, afkomstig uit een onfeilbare bron. Alsof de persoonlijkheid van het 'medium' er niet meer toe doet. Griezellig, want het ego dat verdwenen lijkt, komt in een versluisde vorm versterkt terug. Bovendien leidt het tot eenrichtingsverkeer, waarin het 'medium' het eerste en het laatste woord heeft en de cliënt moet het maar geloven. Als ik een tarotconsult geef, gaat het er niet om dat ik tot de waarheid kom, maar de cliënt. Die moet verder met zijn leven: ik kan alles meteen weer vergeten. Het is een contactmoment, waarin ik mezelf ter beschikking stel als klankbord en spiegel. Meer is het niet.

Innerlijke leiding

Onvermijdelijk leidt het werken met orakels tot het inzicht dat er een vorm van innerlijke leiding is. Niet ik kies het beste, het beste kiest mij. Het verstand schiet tekort om het te begrijpen, laat staan om er richting aan te geven. Het ego gaat graag in discussie met het lot. Waarom moet mij dit nu weer overkomen? Heb ik dit verdiend of juist niet? Volgens mij zijn dat tamelijk zinloze vragen. Zo plaats je het lot buiten jezelf alsof je er niets mee te maken hebt.

In de Tarot wordt deze kwestie van overgave aan innerlijke leiding mooi verbeeld in de Gehangene. Hij ondergaat gewillig zijn beproevingen, wetende dat elk verzet verspilling van energie is. Juist in de overgave vindt hij zijn verlichting (de stralenkrans om zijn hoofd). Paul Foster Case zegt bij de Gehangene dat hij handelt **alsof hij zijn lot zelf gekozen heeft**. Overgave aan innerlijke leiding vraagt ook om een soort gelofte van gehoorzaamheid. Het lijkt alsof je daarbij je vrije wil opgeeft, maar niets is minder waar: je bent gehoorzaam uit vrije wil en je neemt de volle verantwoordelijkheid voor je keuzes.